

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

11. juuni 2015*

Eelotsusetaotlus — Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Kohtu- ja kohtuväliste dokumentide kättetoimetamine — Määrus (EÜ) nr 1393/2007 — Artikli 1 lõige 1 — Mõiste „tsiviil- ja kaubandusajad” — Riigi vastutus *acta jure imperii* eest

Liidetud kohtuasjades C-226/13, C-245/13, C-247/13 ja C-578/13,

mille ese on neli ERTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotlust, millest kolm esitas Landgericht Wiesbaden (Saksamaa) 16. ja 18. aprilli 2013. aasta otsustega, mis saabusid Euroopa Kohtusse 29. aprillil 2013, 2. mail 2013 ja 3. mail 2013, ning ühe esitas Landgericht Kiel (Saksamaa), 25. oktoobri 2013. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 15. novembril 2013, menetlustes

Stefan Fahrenbrock (C-226/13),

Holger Priestoph (C-245/13),

Matteo Antonio Priestoph (C-245/13),

Pia Antonia Priestoph (C-245/13),

Rudolf Reznicek (C-247/13),

Hans-Jürgen Kickler (C-578/13),

Walther Wöhlk (C-578/13),

Zahnärztekammer Schleswig-Holstein Versorgungswerk (C-578/13)

versus

Hellenische Republik,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseis: koja president A. Tizzano (ettekandja), kohtunikud S. Rodin, E. Levits, M. Berger ja F. Biltgen,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 15. oktoobri 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- S. Fahnenbrock, H. Priestoph, M. A. Priestoph, P. A. Priestoph ja R. Reznicek, esindaja: *Rechtsanwalt* F. Braun,
- H.-J. Kickler, W. Wöhlk ja Zahnärztekammer Schleswig-Holstein Versorgungswerk, esindaja: *Rechtsanwalt* O. Hoepner,
- Kreeka valitsus, esindajad: D. Kalogiros, S. Charitaki, A. Karageorgou, S. Lekkou, M. Skorila ja E. Panopoulou,
- Euroopa Komisjon, esindajad: B. Eggers ja A.-M. Rouchaud-Joët,

olles 9. detsembri 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta määruse (EÜ) nr 1393/2007 kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamise kohta tsiviil- ja kaubandusajades, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1348/2000 (ELT L 324, lk 79) artikli 1 lõiget 1.
- 2 Taotlused on esitatud ühelt poolt kohtuasjas C-226/13 S. Fahnenbrocki, kohtuasjas C-245/13 H. Priestophi, M. A. Priestophi ja P. A. Priestophi, kohtuasjas C-247/13 R. Rezniceki ning kohtuasjas C-578/13 H.-J. Kickleri, W. Wöhlki ja Zahnärztekammer Schleswig-Holstein Versorgungswerk'i ning teiselt poolt Hellenische Republik'i (Kreeka riik) vahelises neljas vaidluses, mis puudutavad hagisid kas valduse ja omandiõiguse rikkumise eest hüvitise saamise nõudes või niisuguste algsete võlakirjade lepingulise täitmise nõudes, mille lunastamise tähtpäev on saabunud, või kahju hüvitamise nõudes.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Määruse nr 1393/2007 põhjendustes 2, 6, 7 ja 10 on märgitud:
 - „(2) Siseturu nõuetekohaseks toimimiseks tuleb parandada ja kiirendada tsiviil- ja kaubandusajades kättetoimetatavate kohtu- ja kohtuväliste dokumentide edastamist liikmesriikide vahel.
 - [...]
 - (6) Tõhus ning kiire tsiviilkohtumenetlus eeldab, et kohtu- ja kohtuvälised dokumendid edastatakse otse ning kiiresti liikmesriikide poolt määratud kohalikele asutustele. [...]
 - (7) Kiire edastamise huvides on tarvis kasutada kõiki kohaseid vahendeid, arvestades et järgitakse teatavaid kättesaadud dokumendi loetavuse ja usaldusväarsuse kohta kehtestatud tingimusi. [...]
 - [...]
 - (10) Käesoleva määruse tõhususe tagamiseks tuleks dokumentide kättetoimetamisest keeldumist lubada üksnes erandjuhtudel.”

4 Määruse artikli 1 lõikes 1 on kohaldamisala määratletud järgmiselt:

„Käesolevat määrust kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusasjades, kui kohtu- või kohtuväline dokument tuleb kättetoimetamiseks edastada ühest liikmesriigist teise. See ei laiene eelkõige maksu-, tolli- või haldusasjadele ega ka riigi vastutusele, mis tuleneb riigi tegevusest või tegevusetusest riigivõimu teostamisel (*acta jure imperii*).”

5 Määruse artiklis 3 on sätestatud:

„Iga liikmesriik määrab keskasutuse, kellel on järgmised ülesanded:

- a) anda teavet edastavatele asutustele;
- b) lahendada kättetoimetatavate dokumentide edastamisel tekkivaid probleeme;
- c) saata erandjuhul edastava asutuse palvel pädevale vastuvõtvale asutusele edasi kättetoimetamistaotlus.

Liitriigil, mitme õigussüsteemiga riigil ja autonoomsete territoriaalüksustega riigil on õigus määrata rohkem kui üks keskasutus.”

6 Määruse artikli 4 lõikes 1 on ette nähtud:

„Kohtudokumente edastatakse otse ja võimalikult kiiresti artikli 2 kohaselt määratud asutuste vahel.”

7 Määruse nr 1393/2007 artikli 6 lõikes 3 on sätestatud:

„Kui kättetoimetamistaotlus on selgelt väljaspool käesoleva määruse reguleerimisala või kui kättetoimetamine ei ole võimalik vorminõuete täitmata jätmise tõttu, tagastatakse taotlus ja edastatud dokument kohe pärast kättesaamist tüüpvormi kasutades edastavale asutusele koos I lisas esitatud tagastamisteatisega.”

Kreeka õigus

8 23. veebruari 2012. aasta seadusega nr 4050/2012 „Sätted, mis käsitlevad Kreeka riigi emiteeritud või tagatud väärtpaberite muutmist võlakirjaomanike nõusolekul” (*FEK A' 36/23.2.2012*) on kehtestatud Kreeka riigi võlakirjade ümberkorraldamise kord. Eelotsusetaotlustest nähtub, et selles seaduses on peamiselt ette nähtud, et teatavate Kreeka riigi võlakirjade omanikele tehakse ümberkorraldamise pakkumus ja lisatakse ümberkorraldamise klausel, mida tuntakse ka nimetuse „CAC” (*collective action clause*) all ja mis võimaldab muuta väärtpaberite algseid emiteerimistingimusi otsustega, mis on vastu võetud välja maksmata kapitali esindava kvalifitseeritud häälteenamusega ning mis kehtib ka vähemuse suhtes.

9 Seaduse artikli 1 lõike 4 kohaselt on kõnealuste väärtpaberite muutmiseks vaja kvoorumit, mis vastab 50%-le asjaomaste võlakirjade kogusummast, ning kvalifitseeritud häälteenamust, mis vastab vähemalt kahele kolmandikule kapitalist.

10 Seaduse artikli 1 lõikes 9 on ette nähtud ümberkorraldamise klausel, mille kohaselt võlakirjaomanike otsust võtta Kreeka riigi esitatud ümberkorraldamispakkumus vastu või lükata see tagasi kohaldatakse *erga omnes*, see on siduv kõigile asjaomastele võlakirjaomanikest võlausaldajatele ning see tunnistab kehtetuks kõik üld- või eriseadused, haldusotsused ja lepingud, mis on sellega vastuolus.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

- 11 Põhikohtuasjade hagejad, kes kõik elavad Saksamaal, soetasid Hellenische Republik'i võlakirju, mis hoiustati nende väärtpaberikontodel, mida haldavad pangad.
- 12 Pärast seaduse nr 4050/2012 vastuvõtmist tegi Hellenische Republik veebruaris 2012 põhikohtuasjade hagejatele võlakirjade vahetamise pakkumuse, milles oli ette nähtud, et Kreeka riigi võlakirjad vahetatakse uute riigivõlakirjade vastu, mille nimiväärtus on tunduvalt madalam. Vahetuse tegemiseks oli nõutav eraõiguslike võlausaldajate sõnaselge nõusolek.
- 13 Ehkki ükski põhikohtuasjade hagejatest ei andnud selleks nõusolekut, tegi Hellenische Republik märtsis 2012 sellegipoolest väljapakutud vahetuse ja hoolimata hagejate vastuväidetest ei tagastanud neile nende väärtpaberikontodel hoiustatud väärtpaberite valdust. Vahepeal saabus kohtuasjas C-578/13 kõne all olevate võlakirjade lunastamise tähtpäev.
- 14 Neil asjaoludel esitasid põhikohtuasjade hagejad eelotsusetaotluse esitanud kohtutele Hellenische Republik'i vastu hagid, milles nad palusid kas hüvitada valduse ja omandiõiguse rikkumine, täita lepinguliselt niisugustest algsetest võlakirjadest tulenevad kohustused, mille lunastamise tähtpäev on saabunud, või hüvitada kahju.
- 15 Hagiavalduste Hellenische Republik'ile kui kostjale kättetoimetamise menetluses tekkis küsimus, kas hagid puudutavad määruse nr 1393/2007 artikli 1 lõike 1 tähenduses tsiviil- või kaubandusasja või on nende ese riigi tegevus või tegevusetus riigivõimu teostamisel.
- 16 Nimelt kohtuasjades C-226/13 ja C-247/13 käsitletavates vaidlustes palus Landgericht Wiesbaden Bundesamt für Justizil (liitvabariigi justiitsamet) toimetada hagiavaldused kostjale kätte määrmuses nr 1393/2007 ette nähtud menetluse kohaselt. Sellega seoses avaldas Bundesamt für Justiz kahtlust, kas neid hagisid on võimalik kvalifitseerida määruse tähenduses tsiviil- või kaubandusasja puudutavaks. Seetõttu keeldus ta hagiavaldusi kätte toimetamast ja nõudis Landgericht Wiesbadenilt, et viimane teeks enne kindlaks, kas kõnealused vaidlused puudutavad tsiviil- või kaubandusasja või mitte.
- 17 Kohtuasjas C-245/13 käsitletavas vaidluses tugines Landgericht Wiesbaden oma kahtlustes samuti Bundesamt für Justizi hinnangule sarnastes asjades.
- 18 Kohtuasjas C-578/13 käsiteletavas põhikohtuasjas leidis Landgericht Kiel, et määrus nr 1393/2007 ei ole kõnealusel juhul kohaldatav, ning andis Bundesministerium der Justizile (liitvabariigi justiitsministerium) korralduse hagi kätte toimetada diplomaatilisel teel. Viimane saatis kättetoimetamise korralduse siiski seda täitmata tagasi, viidates eelotsusetaotlustele kohtuasjades C-226/13, C-245/13 ja C-247/13.
- 19 Mõlemad eelotsusetaotluse esitanud kohtud püüavad seega välja selgitada, kas vaidlused põhikohtuasjades kuuluvad tsiviil- ja kaubandusasjade hulka määruse nr 1393/2007 artikli 1 lõike 1 tähenduses. Nende kohtute sõnul sõltub vastus küsimusele sellest, kuidas kvalifitseerida nende menetluses olevaid kohtuasju. Käesoleval juhul on põhikohtuasjade hagejad ühelt poolt esitanud tsiviilõigusel põhinevad hagid, milles nad sisuliselt paluvad kas hüvitada valduse ja omandiõiguse rikkumine, täita lepinguliselt niisugustest algsetest võlakirjadest tulenevad kohustused, mille lunastamise tähtpäev on saabunud, või hüvitada kahju. Teiselt poolt on Kreeka riigi võlakirjade emiteerimise lepingutingimusi muudetud seaduse nr 4050/2012 vastuvõtmisega, mis võib jätta mulje, et riik on tegutsenud riigivõimu teostades.

- 20 Neil asjaoludel otsustas Landgericht Wiesbaden kohtuasjades C-226/13, C-245/13 ja C-247/13 menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse, mis kõigis kolmes kohtuasjas on sõnastatud ühtemoodi:

„Kas [määruse nr 1393/2007] artiklit 1 tuleb tõlgendada nii, et nimetatud määruse tähenduses „tsiviil- ja kaubandusajana” tuleb käsitada hagi, millega hageja, kes oli soetanud kostja emiteeritud võlakirju, mida hoiti hageja väärtpaberikontol [tema pangas] ja millega seoses ei võtnud hageja vastu kostja poolt talle 2012. aasta veebruari lõpus esitatud võlakirjade vahetuspakkumust, nõuab tulenevalt 2012. aasta märtsis siiski toimunud võlakirjade vahetamisest, mis oli talle majanduslikult kahjulik, kahjuhüvitist võlakirjade väärtuste vahe ulatuses?”

- 21 Ka Landgericht Kiel otsustas kohtuasjas C-578/13 menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [määruse nr 1393/2007] artiklit 1 tuleb tõlgendada nii, et nimetatud määruse artikli 1 lõike 1 esimese lause tähenduses „tsiviil- ja kaubandusajana” tuleb käsitada hagi, millega kostja riigivõlakirjade omandaja esitab kostja vastu lepingu täitmise ja kahju hüvitamise nõude, kui omandaja ei võtnud vastu kostja poolt 2012. aasta veebruari lõpus esitatud võlakirjade vahetamise pakkumust, mille [seadus nr 4050/2012] tegi võimalikuks?

2. Kas hagi puhul, mis tugineb peamiselt väitele, et [seadus nr 4050/2012] on kehtetu või tühine, on tegemist [määruse nr 1393/2007] artikli 1 lõike 1 teise lause tähenduses riigi vastutusega, mis tuleneb riigi tegevusest või tegevusetusest riigivõimu teostamisel?”

- 22 Euroopa Kohtu presidendi 5. juuni 2013. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-226/13, C-245/13 ja C-247/13 kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ning kohtuotsuse tegemiseks. 10. detsembri 2013. aasta otsusega liideti kohtuasi C-578/13 nende kohtuasjadega suuliseks menetlemiseks ja kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

- 23 Euroopa Komisjon on seisukohal, et eelotsusetaotlused kohtuasjades C-226/13, C-245/13 ja C-247/13 on vastuvõetamatud. Nimelt, kuna nendes taotlustes ei ole täpsustatud, millise väidetava riigivõimu teostamise aktiga on tegemist, ja kuna need sisaldavad ebatäpseid andmeid kõnealuse vahetuspakkumuse kohta, ei ole nendes põhikohtuasjade faktilisi asjaolusid piisavalt ja nõuetekohaselt kirjeldatud.

- 24 Lisaks, isegi kui oletada, et käesoleval juhul võiks asuda seisukohale, et eelotsusetaotluse esitanud kohus menetleb kohtuasja ELTL artikli 267 tähenduses, esitas see kohus Euroopa Kohtule küsimuse üksnes asjaolu tõttu, et Bundesamt für Justiz kui määruse nr 1393/2007 artikli 3 tähenduses „keskasutus” keeldus põhikohtuasjade hagejate nõudeid Kreeka ametiasutustele edastamast ja palus kohtul eelnevalt teha lõpliku otsuse kõnealuste hagide laadi kohta. Arvestades aga, et niisugusel keskasutusel ei ole õigust liikmesriigi pädeva kohtu antud edastamiskorraldusele vastu vaielda, ei ole esitatud küsimus nendes kohtuasjades käsitletavate vaidluste lahendamisel asjakohane.

- 25 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mis liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille õigsuse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on asjakohased. Euroopa Kohus võib liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotlusele vastamast keelduda vaid siis, kui on ilmne, et taotletav liidu õiguse tõlgendus ei ole mingil viisil seotud

põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (kohtuotsus Rohm Semiconductor, C-666/13, EU:C:2014:2388, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 26 Käesolevas asjas piisab, kui kõigepealt tõdeda, et eelotsusetaotlustest ilmneb selgelt, et väidetav riigivõimu teostamise akt seisneb põhikohtuasjades Hellenische Republik'i emiteeritud võlakirjadele kohaldatavate tingimuste ühepoolses muutmises, mille tegi võimalikuks seadus nr 4050/2012.
- 27 Mis puudutab seejärel Hellenische Republik'i tehtud muutmispakkumuse sisu kirjelduses esinevaid väidetavaid ebatäpsusi, siis piisab märkimisest, et mitte Euroopa Kohtu, vaid liikmesriigi kohtu ülesanne on tuvastada vaidluse aluseks olevad asjaolud ja teha nendest järeldused otsuse jaoks, mille ta peab langetama (kohtuotsus Traum, C-492/13, EU:C:2014:2267, punkt 19 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Lisaks ei ole ilmne, et nende kahtluste kõrvaldamine, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus on kohtuasjades C-226/13, C-245/13 ja C-247/13 väljendanud seoses sellega, kas tema menetluses olevad vaidlused tuleb kvalifitseerida tsiviil- ja kaubandusajadeks või mitte, ei oleks nende vaidluste lahendamiseks vajalik. Määruse nr 1393/2007 kohaldatavus ja selles kohtus pooleliolevate menetluste tulemused seoses hagide kättetoimetamisega, mille ta peab tagama, sõltuvad nimelt just kõnealuste kahtluste kõrvaldamisest.
- 29 Asjaolu, et eelotsusetaotluse esitanud kohus on selliseid kahtlusi väljendanud Bundesamt für Justizi tegevuse tõttu, mida komisjon peab määrusega vastuolus olevaks, ei saa iseenesest kahtluse alla seada eeldust, et selle kohtu esitatud küsimused on asjakohased.
- 30 Mis puudutab lõpuks komisjoni väidet, et puudub liikmesriigi kohtus pooleliolev vaidlus, mida see kohus oma õigusemõistmise pädevust teostades lahendaks, siis tuleb märkida, et mõistet „otsuse tegemine” ELTL artikli 267 teise lõigu tähenduses tuleb tõlgendada laialt, et vältida seda, et paljusid menetlusküsimusi käsitataks vastuvõetamatuna ja sellistena, mida Euroopa Kohus ei saa tõlgendada. Sellest mõistest tuleb seega aru saada nii, et see hõlmab kogu menetlust, mille tulemusel teeb eelotsusetaotluse esitanud kohus otsuse, selleks et Euroopa Kohtul oleks võimalik tõlgendada kõiki liidu õiguse menetlusnorme, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus peab oma otsuse tegemiseks kohaldama (vt analoogia alusel kohtuotsus Weryński, C-283/09, EU:C:2011:85, punktid 41 ja 42).
- 31 Käesoleval juhul puudutavad põhikohtuasjades käsitletavat nõuded korda, mille kohaselt tuleb kostjale kohtumenetluse algatusdokumendid kätte toimetada. Asjaolu, et nõuded esitati juba enne võistleva menetluse algust, on seega olemuslikult seotud küsimustega, mida nende nõuetega püütakse lahendada.
- 32 Eespool toodud kaalutlusi arvestades on eelotsuse küsimused vastuvõetavad.

Sisulised küsimused

- 33 Oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, paluvad eelotsusetaotluse esitanud kohtud sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1393/2007 artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle sätte tähenduses „tsiviil- ja kaubandusajana” tuleb käsitada hagnosisid valduse ja omandiõiguse rikkumise eest hüvitise saamise nõudes, lepingu täitmise nõudes ja kahju hüvitamise nõudes, mis on kõne all põhikohtuasjas ja mille riigivõlakirjade omanikest eraõiguslikud isikud on esitanud võlakirju emiteerinud riigi vastu.
- 34 Nendele küsimustele vastamiseks tuleb kõigepealt märkida, et seoses 27. septembri 1968. aasta konventsiooniga kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32), mida on muudetud hilisemate konventsioonidega uute liikmesriikide ühinemise kohta

(edaspidi „Brüsseli konventsioon”), leidis Euroopa Kohus pärast seda, kui ta tõdes, et Brüsseli konventsiooni artiklis 1 on konventsiooni kohaldamisala piiritletud „tsiviil- ja kaubandusajadega”, ilma et oleks määratletud selle mõiste sisu ja ulatust, et seda mõistet tuleb käsitada autonoomse mõistena, mille tõlgendamisel tuginetakse ühelt poolt Brüsseli konventsiooni eesmärkidele ja süsteemile ning teiselt poolt siseriiklike õigussüsteemide kogumist tulenevatele üldpõhimõtetele (kohtuotsus Lechouritou jt, C-292/05, EU:C:2007:102, punktid 28 ja 29 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 35 Lisaks on Euroopa Kohus samuti leidnud, et kuna nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) artikliga 1 on määruse kohaldamisala piiritletud „tsiviil- ja kaubandusajadega”, ilma et oleks määratletud selle mõiste sisu ja ulatust, tuleb seda mõistet käsitada autonoomse mõistena, mille tõlgendamisel tuginetakse ühelt poolt määruse eesmärkidele ja süsteemile ning teiselt poolt siseriiklike õigussüsteemide kogumist tulenevatele üldpõhimõtetele (kohtuotsus flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 24).
- 36 Lõpuks tuleb märkida, et lähtuvalt asjaolust, et nõukogu 27. novembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (ELT L 338, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 243), mida on muudetud nõukogu 2. detsembri 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 2116/2004 (ELT L 367, lk 1), artikli 1 lõikes 1 on sätestatud põhimõte, mille kohaselt selle määruse kohaldamisala piirdub „tsiviilasjadega”, ilma et oleks määratletud selle mõiste sisu ja ulatust, järeldas Euroopa Kohus, et kõnealusele mõistele tuleb anda autonoomne tõlgendus (vt kohtuotsus C, C-435/06, EU:C:2007:714, punktid 38 ja 46).
- 37 Mis puudutab aga põhikohtuasjas kõne all olevat määrust nr 1393/2007, siis tuleb tõdeda, et ühelt poolt on selle artikli 1 lõikes 1 samuti sätestatud, et määrust kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusajades, ning on lisatud, et määrus ei laiene muu hulgas riigi vastutusele, mis tuleneb riigi tegevusest või tegevusetusest riigivõimu teostamisel (*acta jure imperii*).
- 38 Teiselt poolt ei ole määruses määratletud ei mõiste „tsiviil- ja kaubandusajad” ega mõiste „*acta jure imperii*” sisu ega ulatust.
- 39 Neil asjaoludel tuleb jõuda järeldusele, et mõistet „tsiviil- ja kaubandusajad” määruse nr 1393/2007 artikli 1 lõike 1 tähenduses tuleb samuti käsitada autonoomse mõistena ja et selle mõiste tõlgendamisel tuleb tugineda eelkõige määruse eesmärkidele ja süsteemile.
- 40 Mis puudutab määrusega nr 1393/2007 taotletavaid eesmärke, siis nähtub selle põhjendusest 2, et määrusega soovitakse parandada ja kiirendada kohtu- ja kohtuväliste dokumentide edastamist liikmesriikide vahel, et tagada siseturu nõuetekohane toimimine. Seda eesmärki on mainitud ka määruse põhjendustes 6 ja 7, mis puudutavad eelkõige tõhusat ja kiiret kohtumenetlust ning dokumentide kiiret edastamist. Lisaks on määruse artikli 4 lõikes 1 ette nähtud, et kohtudokumendid edastatakse võimalikult kiiresti.
- 41 Selles kontekstis on määruse nr 1393/2007 põhjenduses 10 märgitud, et „dokumentide kättetoimetamisest keeldumist [tuleks] lubada üksnes erandjuhtudel”. Määruse artikli 6 lõikest 3 nähtub, et taotlus ja edastatud dokumendid tagastatakse edastavale asutusele, kui kättetoimetamistaotlus „on selgelt väljaspool [...] määruse reguleerimisala”.
- 42 Nagu komisjon õigesti märkis, võib olla keeruline eristada tsiviil- ja kaubandusajad nendest kohtuasjades, mis ei kuulu sellesse valdkonda, kuna need näiteks puudutavad riigi vastutust, mis tuleneb riigi tegevusest või tegevusetusest riigivõimu teostamisel.

- 43 Niisugustel juhtudel otsustatakse teiste määruste või konventsioonide kontekstis – nagu need, mida on nimetatud käesoleva kohtuotsuse punktides 34–36 – selle küsimuse lahenduse üle alles pärast seda, kui kõigile menetlusosalistele on antud võimalus väljendada selles küsimuses oma seisukohta, et asja lahendaval kohtul oleksid kõik vajalikud andmed otsuse tegemiseks.
- 44 See on siiski teisiti küsimuse korral, kas menetluse algatusdokument puudutab tsiviil- ja kaubandusasju määruse nr 1393/2007 tähenduses.
- 45 See küsimus tuleb nimelt tingimata lahendada juba enne, kui teised menetlusosalised peale hageja on kõnealuse dokumendi kätte saanud, kuivõrd just selle küsimuse vastusest sõltub kõnealuse dokumendi kättetoimetamise kord.
- 46 Neil asjaoludel peab määrusega nr 1393/2007 taotletavat kohtudokumentide kättetoimetamise kiiruse eesmärki arvestades asjaomane kohus piirduma tema käsutuses olevate vältimatult osaliste andmete esmase analüüsimisega, et kaaluda, kas talle esitatud hagi kuulub tsiviil- ja kaubandusasjade hulka või mõnda valdkonda, millele see määrus artikli 1 lõike 1 kohaselt ei laiene, kusjuures analüüsi tulemus ei saa mõistagi mõjutada hilisemaid otsuseid, mis kohus peab tegema muu hulgas omaenda pädevuse ja kohtuasja sisu kohta.
- 47 Selle sätte niisugune tõlgendus mitte ainult võimaldab tagada määruse nr 1393/2007 kasuliku mõju, vaid seda kinnitab ka määruse süsteem.
- 48 Nimelt, välja arvatud juhul, kui kohtudokumenti ei ole määrusega nr 1393/2007 kehtestatud vorminõuete täitmata jätmise tõttu võimalik kätte toimetada, on vastuvõttev asutus määruse artikli 6 lõike 3 alusel kohustatud taotluse edastavale asutusele tagastama üksnes juhul, kui dokumendi kättetoimetamise taotlus on selgelt väljaspool määruse reguleerimisala.
- 49 Järelikult selleks, et teha kindlaks, kas määrus nr 1393/2007 on kohaldatav, piisab, kui asja lahendav kohus leiab, et ei ole ilmne, et talle esitatud hagi ei kuulu tsiviil- ja kaubandusasjade hulka.
- 50 Mis puudutab küsimust, kas määrus nr 1393/2007 on kohaldatav niisugustele hagidele, nagu on kõne all põhikohtuasjas, siis tuleb märkida, et määruse artikli 1 lõike 1 sõnastusest endast nähtub, et kuigi teatud vaidlused, mille pooled on ametiasutus ja eraõiguslik isik, võivad kuuluda määruse kohaldamisalasse, ei ole see nii, kui ametiasutus tegutseb riigivõimu teostades.
- 51 Küsimusele vastamiseks tuleb seega kontrollida, kas põhikohtuasjade hagejate ja Hellenische Republik'i vahelist õigussuhet ilmselgelt iseloomustab võlgnikust riigi poolt riigivõimu teostamine selles tähenduses, et tegemist on märksa laiemate volituste teostamisega kui need, mis tulenevad eraõiguslike isikute vahelistele suhetele kohaldatavatest üldnormidest (kohtuotsused *Préservatrice foncière TIARD*, C-266/01, EU:C:2003:282, punkt 30, ning *Lechouritou jt*, C-292/05, EU:C:2007:102, punkt 34).
- 52 Sellega seoses on Euroopa Kohus otsustanud, et siseriiklik või rahvusvaheline avalik-õiguslik asutus, kes nõuab sisse eraõiguslikult isikult talle kuuluvate seadmete ja tema teenuste kasutamise eest tasu, teostab riigivõimu, eelkõige kui kõnealune kasutamine on kohustuslik ja ainuvõimalik ning tasu määrad, arvutamise meetoodika ja sissenõudmise menetlus on kasutajatele kehtestatud ühepoolsetl (kohtuotsused *LTU*, 29/76, EU:C:1976:137, punkt 4, ning *Lechouritou jt*, C-292/05, EU:C:2007:102, punkt 32).
- 53 Võlakirja emiteerimine ei eelda siiski tingimata laiemate volituste teostamist kui need, mis tulenevad eraõiguslike isikute vahelistele suhetele kohaldatavatest õigusnormidest. Ei saa nimelt välistada, et eraõiguslik juriidiline isik võib enda rahastamiseks kasutada turu abi, näiteks võlakirjade emiteerimise teel.

- 54 Lisaks ei nähtud põhikohtuasjade puhul toimikust ilmselgelt, et kõnealuste väärtpaberite finantstingimused kehtestas Hellenische Republik ühepoolselt, mitte turutingimuste põhjal, mis kehtivad nende finantsinstrumentide vahetamise ja tootluse suhtes.
- 55 Vastab tõele, et seadus nr 4050/2012 on osa riigi rahanduse juhtimisest ja täpsemalt riigivõla ümberkorraldamisest, mille eesmärk on lahendada finantskriisiga kaasnev raske olukord, ning just sel eesmärgil on seadusega kehtestatud võimalus vahetada väärtpabereid kõnealustes lepingutes.
- 56 Sellegipoolest tuleb märkida, et esiteks asjaolu, et see võimalus kehtestati seadusega, ei ole iseenesest määrava tähtsusega otsustamisel, et riik teostas riigivõimu.
- 57 Teiseks ei ole ilmne, et seaduse nr 4050/2012 vastuvõtmine tõi otseselt ja vahetult kaasa muudatused kõnealuste väärtpaberite finantstingimustes ja tekitas seega kahju, mida hagejad väidavad olevat tekkinud. Muudatused pidi nimelt tehtama võlakirjaomanike enamuse otsusega vahetusklause alusel, mis viidatud seadusega emissioonilepingutesse sisse viidi, mis annab kinnitust ka Hellenische Republik'i kavatsusele jätta laenude haldamine tsiviilõigusnormide raamistikku.
- 58 Neid kaalutlusi silmas pidades ei saa jõuda järeldusele, et põhikohtuasjad ilmselgelt ei kuulu tsiviil- ja kaubandusajade hulka määruse nr 1393/2007 tähenduses, mistõttu on määrus nendele kohtuasjadele kohaldatav.
- 59 Eespool toodut arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et määruse nr 1393/2007 artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et hagit valduse ja omandiõiguse rikkumise eest hüvitise saamise nõudes, lepingu täitmise nõudes ja kahju hüvitamise nõudes, mis on kõne all põhikohtuasjas ja mille riigivõlakirjade omanikest eraõiguslikud isikud on esitanud võlakirju emiteerinud riigi vastu, kuuluvad selle määruse kohaldamisalasse, kuna ei ole ilmnenu, et need ilmselgelt ei kuulu tsiviil- ja kaubandusajade hulka.

Kohtukulud

- 60 Kuna põhikohtuasjade poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtutes pooleliolevate asjade üks staadium, otsustavad kohtukulude jaotuse siseriiklikud kohtud. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseiga seotud kuludid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta määruse (EÜ) nr 1393/2007 kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamise kohta tsiviil- ja kaubandusajades, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1348/2000, artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et hagit valduse ja omandiõiguse rikkumise eest hüvitise saamise nõudes, lepingu täitmise nõudes ja kahju hüvitamise nõudes, mis on kõne all põhikohtuasjas ja mille riigivõlakirjade omanikest eraõiguslikud isikud on esitanud võlakirju emiteerinud riigi vastu, kuuluvad selle määruse kohaldamisalasse, kuna ei ole ilmnenu, et need ilmselgelt ei kuulu tsiviil- ja kaubandusajade hulka.

Allkirjad